

OULUN YLIOPISTON KIRJASTO

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 1999

YLEISKATSAUS	2
---------------------------	---

HALLINTO JA VOIMAVARAT

Hallinto ja organisaatio	3
Uusi organisaatio ja tiimit	4
Henkilöstöresurssit.....	5
Talous	7
Tilat.....	8
Atk-laitteet ja ohjelmistot	8

PALVELUT

Palvelujen kehittäminen	9
Palvelujen käyttö	10

KOKOELMAT JA LUETTELOT

Kokoelmat	12
Luettelot.....	14

JULKAISUTOIMINTA JA KEHITTÄMISHANKKEET

Julkaisutoiminta	15
Kehittämishankkeet	16

MUU TOIMINTA	16
---------------------------	----

LIITTEET

1. Johtavat kirjastonhoitajat
Yhteistoimintaneuvosto
Kirjaston johtoryhmä
2. Kirjaston organisaatio
3. Kirjaston johtokunta
4. Henkilöstön jäsenyydet

YLEISKATSAUS

Kulunut vuosi 1999 oli yksi kirjaston historian työteliäimpiä. Palvelutoiminnan kehittämisessä korostui elektronisen kirjaston kehittäminen ja toteuttaminen. Lisäksi kirjastolaiset olivat aktiivisesti mukana toteuttamassa edellisenä toimintavuonna hyväksytyä kirjaston strategiaa ja osallistuivat siihen liittyvien kehittämishaasteiden toteuttamiseen. Erityisesti panostettiin organisaation rakenteelliseen ja toiminnalliseen kehittämiseen.

Kirjastolaiset pohtivat uudenlaisen tiimiorganisaation soveltumista Oulun yliopiston kirjastoon edellisen toimintavuoden lopulla perustetuissa suunnittelutiimeissä. Suunnittelutiimien loppuraportit valmistuivat helmikuussa ja niiden pohjalta työstettiin kevään ja kesän aikana luonnos uudeksi organisaatioksi. Suunnittelutiimien raporteista kävi ilmi, että pelkästään kirjaston toimintoihin perustuva puhdas tiimiorganisaatio ei sovellu erillisistä kirjastoyksiköistä muodostuvaan Oulun yliopiston kirjastoon. Tämän vuoksi päädyttiin esittämään kirjastolle sekaorganisaatiomallia, jossa on sekä kirjaston toimintoihin että kirjastoyksiköihin perustuvia toimijoita. Uusi organisaatiomalli hyväksyttiin syksyllä ja kirjaston toimintoihin perustuvat toimintotiimit aloittivat työskentelyn lokakuussa.

Organisaatiomuutosta valmisteltiin pitkään ja tavoitteet, tehtävät sekä yleiset periaatteet pyrittiin kirjaamaan mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Täysin valmiiksi uudenlaista organisaatiota ei kuitenkaan voi etukäteen tehdä. Alkuvaiheessa moni asia on vielä selkiintymättä ja epävarmuutta joudutaan sietämään ennenkuin käytännön toiminta alkaa muotoutua samalla kun erilaisia tulkintoja voidaan täsmentää ja toimintamalleja tarkistaa haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Organisaation uudistamisprosessiin liittyi myös kehittämiskeskustelujen aloittaminen. Käytyjen keskustelujen tulokset osoittivat, että erityisesti henkilöstön koulutukseen ja kirjaston tietojärjestelmiin liittyy eniten kehittämisedotuksia. Tämän pohjalta strategian toimeenpanossa päätettiin painottaa tulevana toimintavuonna erityisesti henkilökunnan ammattitaidon kehittämistä ja ylläpitämistä sekä henkilökunnan tietojärjestelmäosaamisen vahvistamista. Kehittämishaasteisiin liittyen vuoden aikana pyrittiin myös luomaan entistä aktiivisempaa asiakaskontaktiverkosta. Kirjastohenkilökunta jalkautui yliopiston laitoksille kertomaan henkilökunnalle kirjaston uusista palveluista ja kouluttamaan käyttäjiä.

Vuosi oli juhlavuosi Oulun yliopiston kirjastolle, joka aloitti toimintansa 40 vuotta sitten 1.9.1959. Neljän vuosikymmenen aikana kirjaston perustehtävä on pysynyt samana, vaikka kirjastotyö on monin tavoin muuttunut. Lokakuussa pidetyn 40-vuotisjuhlan kaikissa puheissa nousikin monin tavoin esille yliopistokirjaston sivistyksellinen tehtävän. Oulun yliopiston kirjasto on kirjannut sivistystehtävän myös strategiaansa, osaksi korkeatasoista ja ammattitaitoista kirjasto- ja tietopalvelua. Tätä tehtävää ei siis ole kirjastossa unohdettu, mutta sen hoitaminen kasvavien haasteiden ja vähenevien resurssien ristipaineessa vaatii kirjastolaisilta entistä enemmän ponnisteluja ja myös valintojen tekemistä.

Edellisenä vuonna käydyissä yliopiston ja kirjaston välisissä tulosneuvotteluissa sovittiin strategiaan liittyen myös kirjastoyksiköiden määrän vähentämisestä. Kirjastossa laadittiin alkuvuonna alustava selvitys LuTK:n ja TTK:n Linnanmaalla sijaitsevien kirjastoyksiköiden yhdistämisestä. Selvityksen pohjalta rehtorin asettama työryhmä jätti keväällä 1999 ehdotuksen ns. vanhan puolen kirjastoyksiköiden määrän

vähentämisestä nykyisestä kuudesta kolmeksi kirjastoksi. Uudet kirjastoyksiköt olisivat pohjoinen kirjasto (biokemia, kemia, prosessitekniikka ja ympäristötekniikka), läntinen kirjasto (fysiikka, matematiikka, geofysiikka, tähtitiede ja geotieteet) ja eteläinen kirjasto (konetekniikka, sähkötekniikka, tietotekniikka, systeemi- ja säätötekniikka). Yliopiston hallitus teki 16.6. 1999 linjauspäätöksen esitetyn mallin toteuttamisesta. Yhdistäminen on tarkoitus toteuttaa valtion kiinteistölaitoksen rahoittaman Linnanmaan vanhan puolen peruskorjauksen yhteydessä.

HALLINTO JA VOIMAVARAT

Hallinto ja organisaatio

Oulun yliopiston kirjasto käsitti toimintavuonna 16 yleisölle avointa yksikköä:

TAULUKKO 1. Yleisölle avoimet kirjastoyksiköt.

	Pääkirjasto
HuTK ja KTK	Kajaanin opettajankoulutuslaitoksen kirjasto Snellmanian kirjasto Varhaiskasvatuksen koulutusyksikön kirjasto
LuTK	Biokemian laitoksen kirjasto Biologian kirjasto Fysiikan ja matematiikan kirjasto Geotieteiden kirjasto Kemian laitoksen kirjasto
LTK	Hammaslääketieteen kirjasto Kastellin tutkimuskeskuksen kirjasto Lääketieteellisen tiedekunnan kirjasto
TTK	Arkkitehtuurin osaston kirjasto Konetekniikan osaston kirjasto Prosessi- ja sähkötekniikan kirjasto Rakentamistekniikan osaston kirjasto

Myös Oulun yliopiston normaalikoulun ala-asteen sekä yläasteen ja lukion kirjastot kuuluivat yliopiston kirjaston piiriin. Kirjaston toimintaa suunniteltiin johtavien kirjastonhoitajien ja yhteistoimintaneuvoston (liite 1) kokouksissa, tiimeissä sekä lukuisissa työryhmissä. Lääketieteellisen tiedekunnan kirjastossa toimi kirjastovaliokunta, joka kokoontui 2 kertaa vuoden aikana.

Ylikirjastonhoitaja Vesa Kautto palasi pitkän tauon jälkeen kirjaston palvelukseen (1.8.1998 alkaen) erikoissuunnittelijaksi tehtäväänään organisaatiouudistuksen valmistelu. Vesa Kautto hoiti lisäksi ylikirjastonhoitajan tehtäviä ylikirjastonhoitaja Päivi Kytömäen ollessa vuorottelu- ja opintovapaalla 16.11.1998-25.4.1999. Kirjaston apulaisjohtajan virkavapaan aikana hoiti henkilöstö- ja yleishallinnon tehtäviä osan ajasta kirjastonhoitaja Eila Tapio oman toimensa ohella. Johdon vaihtuvuus toi organisaation muutoksen valmisteluun mukaan lisävahvuutta mutta toisaalta myös lisäsi ajoittain

työtaakkaa kirjaston hallinnossa. Vesa Kauton jäätyä eläkkeelle yliopiston hallitus päätti kokouksessa 8.12.1999 valita ylikirjastonhoitajan virkaan FL Päivi Kytömäen, joka nimitettiin virkaan 1.1.2000 alkaen.

Uusi organisaatio ja tiimit

Kirjaston uusi organisaatiomalli hyväksyttiin johtavien kirjastonhoitajien ja yhteistoimintaneuvoston yhteisessä kokouksessa 13.9.1999. Kirjaston toimintoihin perustuvat tiimit (12 toimintotiimiä) aloittivat toimintansa lokakuussa. Toimintotiimeistä osa toimii työ- osa kehittämistiimin luonteisesti. Toimintotiimit jaettiin tuottamansa palvelun mukaisesti kolmeen palveluryhmään:

TAULUKKO 2. Palveluryhmät ja tiimit.

Asiakaspalvelut	<i>Lainaus- ja neuvontapalvelutiimi</i> <i>Kaukopalvelutiimi</i> <i>Tietopalvelutiimi</i> <i>Julkaisutoimintatiimi</i> <i>Tiedotustiimi</i>
Kokoelmapalvelut	<i>Kokoelmatyötiimi</i> <i>Sitomotiimi</i> <i>Hankintatiimi</i> <i>Luettelointitiimi</i>
Sisäiset palvelut	<i>Taloushallintotiimi</i> <i>Henkilöstökoulutustiimi</i> <i>Tietojärjestelmätiimi</i>

Toimintotiimien ulkopuolelle jääneitä yleis- ja henkilöstöhallinnon asioita käsittelevät edelleen yksiköiden esimiehet. Yksikkötiimeinä toimivat Snellmanian kirjasto, KOKL:n kirjasto, LTK:n kirjasto, TTK:n kirjastot ja LuTK:n kirjastot sekä pääkirjaston hallinto-, kokoelma-, luettelointi- ja palveluosastot.

Organisaatiouudistuksen yhteydessä yhteistoimintaneuvosto lakkautettiin. Yksi yhteistoimintaneuvoston jäsenistä totesi sen toimintaan mahtuneen 7 vuoden aikana monenlaisia asioita kirjastoyksiköiden perustamisesta virkojen jäädyttämiseen ja organisaatiouudistukseen. Henkilökunnan vaikuttaminen uudessa sekaorganisaatioissa tapahtuu ensisijaisesti tiimien toiminnan kautta.

Uuteen organisaatioon pohjautuva johtoryhmä valittiin vaaleilla marraskuussa (liite 1). Johtoryhmään koottiin edustus ja asiantuntemus eri toimintatahoilta siten, että siihen valittiin yksi edustaja jokaisesta kolmesta palveluryhmästä sekä yksi edustaja tiedekuntakirjastojen esimiehistä ja yksi edustaja pääkirjaston osastojen esimiehistä. Yhteensä 7-jäsenisen johtoryhmän pysyviä jäseniä ovat ylikirjastonhoitaja ja kirjaston apulaisjohtaja. Kirjaston johtoryhmä toimii ylikirjastonhoitajan apuna kirjaston kehittämisessä.

Loppuvuodesta toimintotiimit ehtivät kokoontua keskimäärin 4 kertaa. Ensimmäisenä tehtävänä tiimit valitsivat itselleen vetäjät ja sihteerit ja sopivat kokoontumiskäytännöistä. Tiimit tekivät itselleen toimintasuunnitelmat vuodelle 2000 ja osallistuivat loppuvuodesta palvelukyselylomakkeen suunnittelemiseen oman toimintoalueensa osalta. Uudenlaiseen organisaatioon ja tiimien toimintaan liitty

toistaiseksi määrittelemättömiä asioita ja toimintamalleja, jotka muotoutuvat vasta myöhemmin. Epätietoisuutta ovat alkuvaiheessa aiheuttaneet mm. yksikkö- ja toimintotiimien välinen suhde, esimiesten rooli ja tiimien päätösvalta. Sekä toimintotiimien että johtoryhmän toimikausi kestää kaksi vuotta, minkä jälkeen voidaan kokonaisvaltaisemmin tarkastella haluttujen tavoitteiden saavuttamista ja organisaatiomallin onnistumista. Kirjaston uusi organisaatorakenne syksyllä 1999 on kuvattu tarkemmin liitteessä 2.

Johtokuntana toimi edelleen yliopiston tietohallinnon johtoryhmä täydennettynä kahdella kirjaston henkilökunnan edustajalla sekä yhdellä opiskelijoiden edustajalla (liite 3). Johtoryhmän 3-vuotinen toimikausi päättyi 31.12.1999. Johtoryhmän koostumus on ollut kirjaston toiminnan ja tavoitteiden kannalta hyvä, joten kirjasto esitti saman menettelyn jatkamista myös seuraavalla johtokunnan kaudella.

Yliopiston arkistonmuodostussuunnitelmaa tarkistettiin kirjaston osalta. Uuden arkistonmuodostussuunnitelman on määrä valmistua vuonna 2000.

Henkilöstöresurssit

Kirjastolla sai toimintavuonna yliopiston työllisyysvaroin hoidettavien tehtävien vakinaistamisesta neljä uutta kirjastosihteerin virkaa (1 kiertävä luetteloija, 1 geotieteiden kirjastossa ja 2 pääkirjaston kokoelmaosastolla). Virat täytettiin keväällä 1999. Virkoja ja toimia kirjastolla oli siten toimintavuonna yhteensä 105.

Lisäksi Kastellin tutkimuskeskuksen kirjastoon maksettiin kirjaston varoin kirjastoavustajan osa-aikainen tehtävä. Varhaiskasvatuskeskuksen kirjastoa hoiti työntekijä, jonka palkkaukseen osallistui kasvatus-tieteellinen tiedekunta 70 % osuudella. Avoin yliopisto resurssoi yhden kirjastoamanuenssin palkkausta 67 %:n osuudella. Kirjaston henkilökunta vaihtoi lomarahaa vuonna 1999 palkalliseksi vapaapäiviksi yhteensä 449 päivää (v. 1998 423 päivää), joiden rahallinen arvo oli noin 190 000 mk (v. 1998 noin 175 000 mk). Kirjaston sitomossa aloitti yksi henkilö 2 vuotta kestävä oppisopimuskoulutuksen.

Medivireen lääkäri ja terveydenhoitaja sekä ylikirjastonhoitaja kiersivät kaikki kirjastoyksiköt. Kierroksen aikana käytiin läpi työntekijöiden työpisteet kartoittaen mm. työergonomiaa fyysisten työolojen parantamiseksi. Pääkirjaston ilmastointia ei vielä kuluneen vuoden aikana saatu toimivaan tyydyttävästi.

Vuonna 1999 tilapäisiä työntekijöitä (työllistämismäärärahat, työkokeilijat, työharjoittelijat, siviilipalvelusmiehet) oli kirjastossa yhteensä 57 henkilöä, jotka tekivät yhteensä 20,5 henkilötyövuotta (v. 1998 26 htv). Näitä työvoimaresursseja on menneinä vuosina käytetty kaikissa kirjastoyksiköissä korvaamaan jatkuvaa työvoimapulaa. Toisaalta jatkuva uusien työntekijöiden rekrytointi ja perehdyttäminen on osaltaan kuluttanut myös vakinaisen ammattihenkilökunnan työpanosta. Työvoimatoimiston mukaan työllistämiseen käytettävät määrärahat ovat edelleen pienenevässä, minkä lisäksi valtiolle työllistämistä on rajoitettu, joten tilapäisten työntekijöiden tekemän henkilötyövuosimäärän lasku jatkuu.

Samalla kun kirjastotyön vaatimukset sekä työmäärä elektronisen kirjaston myötä ovat lisääntyneet ja lisäksi kirjastopalveluiden (esim. lainojen, aineistopyyntöjen ja varastohakujen määrä) kysyntä kasvanut, on kirjastossa tehty henkilötyövuosimäärä huomattavasti laskenut. Tilanne on entistä selvemmin

näkyvissä kirjastossa vakinaisen henkilökunnan työtaakan lisääntymisenä sekä kirjaston palveluiden vähenemisenä ja/tai hidastumisena.

TAULUKKO 3. Vakinaiset virat ja tehdyt henkilötyövuodet.

Henkilöstö	1999	1998	1997	1996
Vakinaisten virkojen määrä	105	101	100	100
Määräaikaiset htv	20	26	29	33
Yhteensä htv	125	126	129	133

Htv määrään eivät sisälly opiskelijapäivystäjät.

Palvelutason heikkenemisen lisäksi vaarana on henkilöstön uupuminen kasvavan työtaakan ja jatkuvasti lisääntyvien työn vaatimusten alla. Henkilöstöressurssien riittämättömyys heijastuu organisaatiossa kaikkeen toimintaan ja näkyy viimekädessä asiakkaille palvelutason heikkenemisenä. Henkilöstöressurssien sovittaminen annettuihin palveluihin ja henkilöstön jaksamisesta huolehtiminen tulee olemaan yksi kirjaston suurimmista haasteista tulevina toimintavuosina.

Kirjastotyöhön tutustui vuoden aikana yhteensä 11 työharjoittelijaa, joista 2 Oulun yliopiston informaatiotutkimuksen opiskelijoita, 4 ammattikorkeakoulun opiskelijaa ja 5 muuta työharjoittelijaa. Lisäksi 7 peruskoululaista ja lukiolaista suorittivat työelämään tutustumisjaksonsa pääkirjastossa.

Talous

Vuodeksi 1999 rehtori jakoi kirjastolle määrärahoja yhteensä 19 763 000 mk (v.1998 18 577 000 mk), minkä lisäksi toimitiloihin 10 486 000 mk eli perusrahaa saatiin yhteensä 30 249 000 mk. Lisäksi saatiin myöhemmin 45 000 mk sivuaineopetuksen kurssikirjallisuuden hankintaan ja siirtomäärärahojen uudelleenkohdentamisen yhteydessä 500 000 mk kirjallisuuden hankintaan sekä 100 000 mk elektronisen julkaisemisen kehittämiseen. Kaikkiaan toimintamenorahaa oli käytettävissä 3 879 000 mk (v.1998 4 086 000 mk).

TAULUKKO 4. Rahoituksen jakaantuminen mk.

	1999	1998	1997
Vakinaisen henkilöstön palkkaukseen	16 529 000	15 221 000	14 548 000
Toimintaan	3 190 000	3 296 000	3 729 000
Uudelleen kohdennettua	600 000	-	-
- esit. mukaan kohdennettu kirjall. hankintaan			
Sisäisen veloituksen aiheuttamiin muutoksiin	44 000	60 000	71 000
Hankerahaa yhteensä	-	730 000	1 735 000
Opintotoimistolta sivuaineopintojen kirjallisuuteen	45 000	-	-
Kurssikirjahankintoihin avoimelta yliopistolta	126 000	155 000	170 000
Toimitiloihin	10 486 000	10 446 000	-
Maksupalvelutulot	3 394 000	2 998 000	-

TAULUKKO 5. Menojen jakaantuminen mk.

	1999	1998	1997
Henkilöstömenot	19 080 000	18 360 000	18 598 000
- sis. työllisyys- ja maksupalveluvaroin maksetut			
Tietomateriaalin hankinta	12 597 000	10 870 000	11 268 000
- sis. kirjaston hankkimaa	3 103 000	-	-
- josta kurssikirjoihin	942 000	720 000	1 004 000
- sis. tiedekuntien hankkimaa kirjallisuutta	9 494 000	8 700 000	8 000 000
Muut menot	3 730 000	3 462 000	4 225 000
Toimitilat	10 486 000	10 446 000	-

Kirjasto otti useissa yhteyksissä esille OYS:lle tuotetut kirjastopalvelut, joiden perusteella olisi toivottavaa saada OYS mukaan lääketieteellisen tiedekunnan kirjaston kustannusten jakamiseen. Toistaiseksi tässä asiassa ei edistytty.

TAPSA-työajanseurantajärjestelmän toimintoluokitusta kehitettiin loppuvuodesta. Toimintoluokitusta yksinkertaistettiin ja toiminnot jaettiin siten, että työpanoksen jakautumisen seurannasta saataisiin entistä paremmin tietoa toimintojen kehittämisen ja palveluiden hinnoittelun avuksi. Uusi toimintoluokitus otetaan käyttöön seuraavan toimintovuoden alusta.

Kirjasto osallistui valtakunnalliseen kirjastojen yhteistilastointiin. Toimintavuoden aikana toteutettiin myös joka kolmas vuosi tehtävä valtakunnallinen kävijäkysely, jossa kuutena otantapäivänä selvitettiin

tarkemmin kävijöiden taustaorganisaatiota. Myös ammattikorkeakoulujen kirjastot olivat ensimmäistä kertaa mukana yhteistilastoinnissa.

Tilat

Kirjaston tilat käsittivät yhteensä 14 800 neliometriä, josta pääkirjaston tilat olivat noin 6 040 m². Hyllytilaa kirjastossa oli yhteensä 47 700 metriä, josta pääkirjastossa 25 400 metriä. Kokoelmatilan puute on havaittavissa useissa yksiköissä. Pääkirjaston varastoissa ei enää ole käytännössä tilaa uudelle, jatkuvasti karttuvalle materiaalille. Olemassaolevaa kokoelmaa on jouduttu osittain karsimaan siten, että karsintapäätöksissä on ollut pakko ottaa huomioon kokoelmapoliittisten syiden lisäksi hyllytilan tarve.

Luku- ja työskentelypaikkoja oli yhteensä 1 441, joista pääkirjastossa 430. Tutkijanhuoneita oli pääkirjastossa 16 kpl ja Snellmanian kirjastossa 25 kpl. Ryhmätyöhuoneita oli pääkirjaston ja Snellmanian kirjaston lisäksi rakentamistekniikan osaston sekä prosessi- ja sähkötekniikan kirjastoissa. Prosessi- ja sähkötekniikan kirjastoon saatiin uusi mikroluokka. Ryhmätyötilojen puute on nähtävissä useissa kirjastoyksiköissä. Opiskelijat kokoontuvat enenevässä määrin tekemään ryhmätöitään hiljaiseksi tarkoitettuihin tiloihin, mikä häiritsee muita asiakkaita.

Tietojärjestelmät ja laitteet

Toimintavuoden aikana osallistuttiin Suomen tieteellisten kirjastojen yhteiseen Linnea2-hankkeeseen. Kirjaston pääsuunnittelija Raimo Körkkö oli mukana valtakunnallisessa työryhmässä, joka valmisti yliopistokirjastojen uuden kirjastojärjestelmän valintaa. Useat VTLS-ryhmissä toimivat kirjastolaiset osallistuivat lisäksi ohjelmistojen testaukseen. Joulukuussa 1999 uudeksi järjestelmäksi valittiin Endeavor Information Systems Inc. Voyager-järjestelmä, joka tulee korvaamaan yli kymmenen vuotta käytössä olleen VTLS-järjestelmän. Käyttöönoton valmistelu aloitetaan vuonna 2000 ja käyttöönoton on tarkoitus tapahtua vuonna 2001.

Alkuvuodena valmistui raportti kaikista kirjaston tietojärjestelmistä ja niiden kehittämistarpeista. Kaikki kirjaston ohjelmat ja laitteistot päivitettiin sopiviksi vuotta 2000 varten. Uusia sovelluksia kehitettiin ja otettiin käyttöön mm. uudet toimisto-, vahtimestari- ja kaukopalvelusovellukset. Tietoturvasuutta parannettiin ottamalla kaikkialla kirjastossa käyttöön ssh-suojausohjelma. Vanhoja päätteitä vaihdettiin mikroiksi noin 30 kpl.

Kirjaston henkilökunnalle tehtiin kysely atk-koulutustarpeesta. Vastausten perusteella tehtiin koulutussuunnitelma, jonka mukaista koulutusta järjestettiin henkilökunnalle. Yliopiston henkilökunnalle annettiin hankerekisterikoulutusta. Tutkimus- ja hankerekisterin uuden 3.0 32-bittisen version laatiminen aloitettiin.

Edellisen toimintavuoden lopulla toteutetut ja koekäytössä olleet kirjaston www-sivut otettiin käyttöön alkuvuodesta. Www-työryhmää laajennettiin ja sille annettiin tehtäväksi suunnitella kirjaston intranet, jolla myös kirjaston sisäistä tietoa voidaan keskittää, hallita ja hyödyntää internet-tekniikan keinoin. Pohjatyönä intranet-työryhmällä oli kirjaston eräiden työntekijöiden tietotekniikka-kurssin keväällä 1999 valmistunut projektityö.

PALVELUT

Toimintavuotta leimasivat häiriöt kirjaston OULA-järjestelmässä. Katkokset vaikeuttivat asiakaspalvelua pahimmillaan usean päivän ajan. Jokaisen katkoksen jälkeinen lainatietojen syöttäminen ja muu selvitystyö vaati usean henkilön työpanoksen. Tammi-helmikuun vaihteessa tapahtuneen levyrikon aiheuttaman katkoksen aikana osa lainautiedoista katosi ja pelkästään pääkirjaston lainauksessa palautettujen kirjojen laatikkovuori kasvoi miehen korkuiseksi. Hidastuksia ja ongelmia esiintyi myös alkukesällä uuden levyrikon takia ja syksyn aikana yliopiston verkossa ilmenneiden tietoliikenneongelmien takia. Lisäksi lähestyvä vuoden ja vuosituhannen vaihe aiheutti loppuvuoden aikana virheitä varaustiedoissa johtuen VTLS-ohjelmiston vuosi 2000-viasta.

Esiintyneistä ongelmista myös opittiin. Atk-henkilökunnan kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä ja varauduttiin tulevia mahdollisia, äkillisiä ongelmatilanteita varten. Myös itsepalveluautomaatissa esiintyi toimintahäiriöitä koko vuoden ja vuosituhannen vaihtuessa se jouduttiin kytkemään kokonaan pois käytöstä.

Palvelujen kehittäminen

Toimintavuonna 1999 toteutettiin laaja asiakaskysely, jonka tavoitteena oli kartoittaa kirjaston palvelutarjonnan relevanssi ja tulevaisuuden tarpeet. Kysely liittyi sekä kirjaston strategiaan että johtokunnan antamaan toimeksiantoon, jossa kirjastoa kehoitettiin laatimaan palvelutavoitteet. Kyselyyn saatujen runsaan 900 vastuksen analysointi jatkuu vuonna 2000 ja niitä hyödynnetään palvelutavoitteiden määrittelemisessä.

Alkuvuodesta otettiin käyttöön postin elektroninen eKirje kaikissa asiakkaille lähetettävissä ilmoituksissa. Elektronisen kirjeen käyttöönotto on lisännyt postikuluja mutta samalla vähentänyt huomattavasti päivittäisen postin käsittelyyn kuluva aikaa. Pääkirjaston ulko-ovelle hankittiin palautuslaatikko, johon asiakkaat voivat palauttaa lainojaan ympäri vuorokauden.

Kaikkien kirjastoyksiköiden lainausosastolla työskentelevät saavat asiakkailta myös negatiivista asiakaspalautetta, jonka yleensä aiheuttavat lainaus-, sakko- ja laskutuskäytäntöihin liittyvät virheelliset käsitykset. Tilanne rauhoittuu yleensä pelkästään sillä, että asiakkaalle selitetään näihin liittyvät käytännöt. Kuluneena vuonna mm. palauttamattomista kirjoista asiakkaalle lähtevään laskuun on liitetty kirje, jossa selitetään laskutuskäytäntöä.

Kolme kirjaston informaattikkoa kävi lokakuussa esittelemässä Kajaanin kehittämiskeskuksen henkilökunnalle kirjaston tarjoamia tietokantoja ja elektronisia aineistoja.

Alkuvuodesta käyttöön otettuja kirjaston yhteisiä www-sivuja ja niiden kautta tarjottavia palveluja on kehitetty. Kirjastoyksiköt ovat rakentaneet ja täydentäneet www-sivuja toimintavuoden aikana omalta osaltaan. CD-ROM-tietokantoja on vaihdettu vastaaviin asiakasystävällisempiin www-käyttöisiin tietokantoihin.

Kaukopalvelun antolainausta rationalisoitiin siten, että Snellmaniasta annettavien kaukolainojen hoito siirtyi Snellmanian kirjastolle. Kirjaston kaukopalvelijat päättivät syksyllä jatkaa osallistumista yhteispohjoismaiseen Nordkvik-projektiin, jonka ansiosta kaukopalvelu sopimuksen piirissä olevien pohjoismaisten kirjastojen välillä on nopeaa ja edullista, osittain jopa ilmaista.

Palvelujen käyttö

TAULUKKO 6. Palvelujen käyttö.

	1999	1998	1997
Paikallislainat	1 399 249	1 324 054	1 176 751
sis. saadut kaukolainat	11 143	10 187	10 439
sis. annetut kaukolainat	14 753	15 618	14 093
Tietopalvelun toimeksiannot	8 856	9 362	8 623
Annettu käyttäjäkoulutus tuntia	989	840	839
Käyttäjäkoulutukseen osallistujat	5 494	4 288	5 070
Kirjastokäynnit	1 146 398	1 262 746	1 297 488
Yliopiston opiskelijamäärä	13 380	13 180	12 641
Yliopiston henkilöstömäärä	2 862	2 827	2 864

Vuonna 1999 rekisteröidyn lainauksen määrä oli lähes 1,4 miljoonaa lainaa, mikä on hiukan edellisvuotta suurempi määrä. Noin puolet lainoista annettiin pääkirjastosta. Lainojen yhteismäärän noususta huolimatta lainauksen määrä on joissakin kirjastoyksiköissä laskenut voimakkaasti. Tähän ovat näkyvimpänä syynä olleet lainauskäytäntöjen muutokset mm. biologian kirjastossa, jossa kausijulkaisujen lainaus lopetettiin edellisen vuoden lopulla.

Asiakaskäyntejä oli vajaat 1,2 miljoonaa käyntiä, mikä on vähemmän kuin edellisenä toimintavuonna. Asiakaskäyntien määrän lasku ei ole ollut kirjastossa havaittavissa. Yliopiston henkilökunta käyttää entistä aktiivisemmin kirjaston palveluja verkon kautta käyttämällä mm. aineistopyyntömahdollisuutta. Myös sähköpostilla asioivien asiakkaiden määrä on jatkuvasti kasvanut. Pääkirjastossa asiakkaiden sähköposteihin vastaaminen sitoo yhden ihmisen osaksi tai koko päiväksi. Aineistopyyntöjä pääkirjaston lainausosastolla toimittaa eteenpäin yksi työntekijä päätoimisesti.

Kirjaston asiakkailta on käytössään yhä enemmän mahdollisuuksia käyttää kirjaston tarjoamia palveluita itsenäisesti internetin välityksellä, mutta tätä käyttöä ei toistaiseksi pystytä mittaamaan. Asiakkaille tarjolla olevat entistä helppokäyttöisemmät www-pohjaiset tietokannat, kasvava määrä eri alojen tieteellisiä verkkokäyttöisiä lehtiä ja internetin tietoresurssien ja hakumahdollisuuksien paraneminen saattavat osaltaan selittää informaattikkojen tekemien tiedonhakujen määrän laskua. Suuri osa yliopistokirjaston asiakkaista osaa käyttää näitä tarjolla olevia palveluita omatoimisesti, mutta toisaalta erilaisten tiedonlähteiden, käyttöliittymien tai hakutapojen monenkirjavuus ovat lisänneet näihin liittyvän neuvonnan ja opastuksen tarvetta.

Käyttäjäkoulutuksen merkitys onkin kirjastossa koettu yhä tärkeämmäksi ja sen kehittämiseen on panostettu. Ensimmäisen kerran annettava kirjastonkäytönopetus ulottuu jo lähes kaikkiin ensimmäistä

vuottaan aloittaviin yliopisto-opiskelijoihin. Pidemmälle edenneille opiskelijoille annetaan opiskelijoiden omiin seminaari- yms. kohdennettua tiedonhaunopetusta. Lisäksi vapaaehtoista koulutusta annetaan kaikille halukkaille viikoittain ja erityisesti erityiskirjastoyksiköt suuntaavat tiedotusta ja koulutusta omille laitoksilleen. Omien opiskelijoiden ja muiden asiakkaiden lisäksi suuren opetusryhmän muodostavat Oulun seudun ammattikorkeakoulun opiskelijat, joille vuonna 1999 annettiin koulutusta yhteensä 16 kertaa.

Yhdessä avoimen yliopiston ja opetuksen kehittämissyksikön kanssa toteutettu ”Akateemiset opiskelutaidot” (VaTTi) verkko-opiskeluprojekti jatkui. Kirjaston tekemän opiskelupaketin tiedonhakumoduli päivitettiin kesällä ja kirjaston edustaja toimi opiskelupaketin tietotutorina. Verkkokurssi järjestettiin vuoden 1999 aikana kolme kertaa, sen tiedonhakumoduli päivitettiin ja kurssin tietotutorina toimi avoimen yliopiston kirjastoamanuenssi Minna Abrahamsson.

Kotimaisten lehtien Arto-artikkeliviitetietokantaan hankittiin kaksi lisäyhteyttä, jotka sijoitettiin Snellmanian ja koneosaston kirjastoon. Vuoden lopussa asiakkaiden itsenäiskäytössä oli runsaat sata tietokantaa. Yhtenä puutteena tietokantakokoelmassa on edelleen hyvien tilastotietokantojen vähyyys.

Pääkirjasto, lääketieteellisen tiedekunnan kirjasto ja Snellmanian kirjasto olivat avoinna koko kesän. Varhaiskasvatuskeskuksen kirjasto jouduttiin pitämään suljettuna koko kesän ja syksyllä kirjaston aukioloaika lyhennettiin rahoitustilanteen takia. Arkkitehtuurin osaston kirjasto oli kiinni koko heinäkuun. Muut kirjastoyksiköt olivat kiinni heinäkuun kaksi viimeistä viikkoa. Osa yksiköistä oli suljettuna myös joulun ja uudenvuoden välisen viikon.

Oulun yliopiston kirjasto toimii keskeisenä tiedekirjastona laajalla maantieteellisellä alueella. Kirjaston monialaisia tieteellisiä kirjastopalveluja hyödyntää sekä alueen elinkeino- että kulttuuritoiminnot. Toimintavuonna kirjaston asiakaskunnasta noin 10 % oli ulkopuolisia asiakkaita.

TAULUKKO 7. Asiakaskunnan jakauma 1999.

	OY:n kuuluvat asiakkaat	Muut asiakkaat	Yhteensä
Kaikki yhteydenotot kirjastoon 1999 Laskettu kuuden päivän otantatietojen pohjalta. Sisältää kirjastokäyntien lisäksi puhelin-, sähköposti- ja fax-asiakkaat.	1 101 448	123 507	1 224 955
Lainassa olevien niteiden määrä 11.10.1999. Yhden päivän otantatieto.	94 940	9 317	104 257

KOKOELMAT JA LUETTELOT

Kokoelmat

Kirjaston kokoelmat käsittivät vuoden lopussa kaikkiaan 1,7 miljoonaa nidettä/säilytysyksikköä, joka on yhteensä lähes 40 hyllykilometriä. Aineistosta noin puolet on pääkirjastossa. Kirjasto saa vapaakappaleena Suomessa painetun aineiston sekä Euroopan Unionin virallisen aineiston. Vapaakappaleet ottaa vastaan pääkirjasto.

Kokoelmien vuosikartunta oli 1 238 hm. Vapaakappaleiden osuus kartunnasta oli noin 400 hm. Poistoja tehtiin aiempaa huomattavasti enemmän 613 hm. Kokoelmien karsintaa tehdään jatkuvasti mahdollisuuksien mukaan. Hyvä, pitkäjänteinen kokoelmapolitiikka vaatii asiantuntemusta ja harkittua karsintaa, mutta tilan ahtauden takia kirjastossa on kuluneena vuonna jouduttu tekemään osittain pakonomaisiakin karsintaratkaisuja.

Pääkirjaston avokokoelmissa osan karsinnasta suorittivat informaatiotutkimuksen opiskelijat harjoitustyönään. Vuoden loppupuolella pääkirjaston kokoelmaosasto ja lainausosasto järjestivät yhteistyössä poistetuille kokoelmille myyntihyllykön, Kirjaston divarin. Divarin myynti ehti loppuvuoden aikana tuottaa yhteensä 4 020 mk.

Kirjastossa toteutettiin kevään 1999 aikana kyselytutkimus kirjallisuudenkäytöstä yliopisto-opiskelussa yhtäaikaaisesti Helsingin yliopiston kirjaston vastaavan tutkimuksen kanssa. Tulokset osoittivat, että painettu kirjallisuus, erityisesti kurssikirjallisuus, on edelleen keskeisin tiedonlähde yliopisto-opiskelussa.

TAULUKKO 8. Kokoelmien määrä.

	1999	1998	1997
Kokoelmat yhteensä			
- nidettä/säilytysyksikköä	1 702 255	1 651 462	1 602 577
- josta pääkirjastossa	1 007 520	970 048	933 428
- hyllymetriä	39 565	38 925	38 128
- josta pääkirjastossa	19 138	18 776	18 200
Kokoelmien vuosikartunta hm	1 238	1 290	1 322
Kokoelmien poistot hm	613	395	423
Kurssikirjojen hankinta			
- nidettä/säilytysyksikköä	4 725	3 722	4 515
Saapuneet kausijulkaisut yhteensä (sisältää myös elektroniset kausijulkaisut)			
- nimekettä	15 235	14 419	13 603

Yliopiston hallitus ohjasi uudelleenkohdistetusta määrärahasta yhteensä 0,5 miljoonaa mk kirjallisuuden hankintaan. Tästä summasta 400 000 mk ohjattiin kurssikirjallisuuden hankintaan, 60 000 mk FinELibin sopimukseen ja 40 000 mk Snellmanian kirjaston kirjallisuushankintoihin.

Myös kokoelmien säilymiseen on kiinnitetty huomiota. Kokoelmia pitäisi korjata, kunnostaa, ja sidottaa enemmän kuin nykyisin on mahdollista. Osittain kokoelmien huono kunto rajoittaa pääkirjastossa käytön

korkeintaan käsikirjastokäyttöön. Pääkirjaston kokoelmaosaston huolena oli erityisesti kotimaisten aiakakauslehtien ja 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun kirjallisuuden säilyminen.

Osa lääketieteellisen tiedekunnan kirjastossa sijainneista hoitotieteen kokoelmista siirrettiin hoitotieteen ja terveyshallinnon laitoksen Kasarmintielle muuton ajaksi rakennusosaston kirjastoon. Kielikeskuksen kirjallisuuskokoelmat siirrettiin Snellmanian kirjastoon erilliseksi kielikeskuksen kokoelmaksi.

Asiakkaiden käytössä on yhteensä 3 401 elektronista lehteä kirjaston kotisivun kautta. Näistä 2 942 nimekettä sisältyy FinELibin lehtipaketteihin ja paperiversion tilauksen perusteella saatavia tai muuten hankittuja on 458 nimekettä. Prosessi- ja sähkötekniikan kirjastossa aloitettiin toimintavuoden lopulla kausijulkaisujen käyttöseuranta. Käyttöseurannan tuloksia on tarkoitus käyttää helpottamaan lehtien tilaus- ja poistopäätösten tekoa

Kaikkiaan elektronisia tietopalvelun aineistoja (FinELib, CD-ROMmit, www-tietokannat) hankittiin yliopistolle 885 000 markalla, josta kirjaston osuus oli 770 000 mk. Opetusministeriön rahoittaman FinELib-ohjelman kautta saatiin joitakin aineistoja käyttöön myös ilman omaa maksuosuutta. FinELibin aineistoille kannattaisi kirjaston ja yliopiston kehittää keskitetympi malli, koska aineiston rahoitusosuuksien jyvittäminen monille eri laitoksille on monimutkaista ja vaikeuttaa hankintaa. Kuluneena vuonna esim. Academic Pressin lehtipaketin maksu kerättiin 18 eri laitokselta.

TAULUKKO 9. Elektronisten lehtien määrä.

	1999	1998
Elektroniset lehdet nimekettä	3 401	2 493
- FinELibin paketteihin sisältyvät	2 942	2 283
- muuten saatu tai hankittu	458	210

Turun yliopiston kirjaston kanssa yhteistyössä tehtävä hankintaohjelma viivästyi edelleen aikataulustaan. Kuluneena vuonna uusia hankintaohjelman päivityksiä testattiin ja esitettiin korjausehdotuksia. Keskittämällä kotimaisen kirjallisuuden hankinta Akateemiseen kirjakauppaan saatiin aikaan usean tuhannen markan säästöt.

Tammikuussa 1999 kuvaamataidonopettaja ja taidevaikuttaja Mirjam Kinos lahjoitti yli 10 000 kotimaisen exlibriksen eli kirjanomistajamerkin kokoelman Oulun yliopiston kirjastolle. Mirjam Kinos on kerännyt yhden laajimmista exlibris-kokoelmista ja lisäksi itse piirtänyt huomattavan määrän exlibriksiä. Lahjoituksen myötä Oulun yliopiston kirjaston exlibris-kokoelmasta tuli maan toiseksi suurin Helsingin yliopiston kirjaston kokoelman jälkeen. Lahjoitus edellyttää, että kirjasto järjestää kokoelmasta näyttelyn joka toinen vuosi ja pyrkii edistämään exlibris-harrastusta Pohjois- Suomessa.

Helsingin Kanadan suurlähetystö lahjoitti (Library Support Program) Oulun yliopiston humanistisen tiedekunnan North American Studies –ohjelmalle lokakuussa 1999 merkittävän kirjalahjoituksen, joka sijoitetaan Snellmanian kirjaston kokoelmiin. Myös British Council lahjoitti Snellmanian kirjastolle englanninkielistä kirjallisuutta. Prosessi- ja sähkötekniikan kirjasto sai professori Eliel Lähteenkorvan kirja- ja lehtilahjoituksen.

Luettelot

Kirjaston OULA-kokoelmatietokannassa oli vuoden lopussa 653 532 tietuetta. Tietueet sisältävät noin 1,2 miljoonan nidoksen tiedot. Tietueiden kartunta oli 50 534 tietuetta, joista monografioita 95 %. Takautuvan tallennuksen osuus näistä monografiatietueista oli 53 %. Sisällönkuvailu tehtiin 10 593 nimekkeelle. Kotimaiseen tietokantoihin tallennettujen viitteiden määrä oli yhteensä 4 134, joista 463 oli Arto-tietokantaan pääkirjastossa ja biologian kirjastossa tallennettuja artikkeliviitteitä.

TAULUKKO 10. Tietokantojen ylläpito.

	1999	1998	1997
OULA tietueet	653 532	602 998	557 937
tietueisiin sisältyvä nidosmäärä	1 197 726	1 102 706	1 010 541
tietueiden kartunta	50 534	45 061	53 300
Sisällönkuvailujen nimekkeiden määrä	10 593	11 699	13 991

Pääkirjaston luettelointiosasto jatkoi edellisen vuoden aikana aloitettua sisäistä luettelointikoulutusta. Tavoitteena on rationalisoida perusluettelointia poistamalla päällekkäistyötä ja nopeuttaa siten asiakaspalvelua. Toimintavuoden aikana jo lähes jokaisessa erityiskirjastossa pystyttiin luutteloimaan ns. perustapauksia. Suunniteltiin ja toteutettiin luetteloinnin ohjekansiot, jotka tallennettiin kirjaston sisäiseen verkkoon.

Vanhojen ulkomaisten harvinaiskirjojen luettelointi saatiin pääkirjastossa lähes valmiiksi, mutta takautuvasti luetteloitavaa aineistoa löytyy vielä runsaasti niin pääkirjastosta kuin muistakin kirjastoyksiköistä. Takautuvaa luettelointia suorittaa mm. eri yksiköissä tarpeen mukaan työskentelevä kiertävä luutteluoja.

Kirjastoon hankittiin BookWhere2000-ohjelma, jonka avulla pystytään poimimaan maailman eri kirjastoista viitetietoja ja muuttamaan ne konversio-ohjelman avulla FINMARC-muotoon. Ohjelma oli koekäytössä alustavasti pääkirjastossa ja, mikäli se osoittautuu hyödylliseksi, ohjelma otetaan käyttöön koko kirjastossa. Historian laitoksen Japania koskevaa mikrokorttikokoelmaa varten suunniteltiin kirjastossa tallennusohjelma, jonka avulla kokoelmasta saadaan erillinen viitetietokanta, joka on tavoitteena konvertoida myöhemmin myös OULA-kokoelmatietokantaan.

Elektronisista julkaisuista OULA-tietokantaan tallennettiin oman yliopiston tuottamat verkkokirjat. Verkkolehdet tallennettiin niiltä osin, kun ne saatiin keskitetysti Linneapalveluiden kautta. Toimintavuoden lopussa kokotekstilehtiä oli OULAssa kaikkiaan noin 1300 nimekettä.

Kirjaston sisällönkuvailupolitiikasta, lähinnä UDK-luokituksen käytöstä, keskusteltiin alkuvuodesta. Neuvottelujen tuloksena UDK-luokituksen käytöstä sisällönkuvailussa päätettiin osassa kirjastoyksiköitä luopua. Luopujat olivat pääkirjasto, Snellmanian kirjasto ja Lääketieteellisen tiedekunnan kirjasto. Hylyluokituksessa käytetty UDK-luokitus säilyy. UDK-luokitukseen on mahdollisuus palata haluttaessa kaikkialla, mikäli UDK:n konekielinen versio (UDC Master Reference File) osoittautuu myös asiakkaille hyödylliseksi tiedonhakuvälineeksi. MRF-tietokantaan saatiin koekäyttöön marraskuussa.

Yleisen suomalaisen asiasanaston YSAn käyttöä tehostettiin. YSAn VESA-verkkoversio otettiin sekä sisällönkuvailijoiden että neuvonnan työvälineeksi syksystä alkaen. Toimintavuoden aikana aloitettiin YSAn asiasanojen käyttö kaunokirjallisuuden, sarjakuvien sekä lasten- ja nuortenkirjallisuuden

sisällönkuvailussa. Sisällönkuvailun kirjo säilyy edelleenkin laajana ja erilaisia luokitustapoja ja erikoisalojen asiasanastoja käytetään eri kirjastoyksiköissä.

Snellmanian kirjastossa panostettiin erityisesti tieteenalakohtaisen tiedon löytyvyyden parantamiseen mm. uudistamalla joidenkin tieteenalojen hyllyluokitusta ja antamalla henkilökunnalle sisällönkuvailukoulutusta. Fysiikan ja matematiikan kirjastossa aloitettiin tietojenkäsittelytieteiden kirjojen hyllyluokituksen uusiminen.

JULKAISUTOIMINTA JA KEHITTÄMISHANKKEET

Julkaisutoiminta

Julkaisurekisteri otettiin käyttöön. Ohjelman keskeneräisyys haittasi kuitenkin käyttöä koko vuoden. Oulun yliopiston sarjajulkaisut 1997 ilmestyi. Luettelo kirjallisesta toiminnasta Oulun yliopistossa 1998 ei vielä ilmestynyt. Bibliografian julkaisemiseen tarkoitetun atk-ohjelman viivästyminen on viivästyttänyt bibliografian ilmestymistä.

Juhlavuoden kunniaksi kirjaston julkaisusarjassa ilmestyi ”Pilkkeitä kirjastosta. Oulun yliopiston kirjaston 40-vuotisjuhlajulkaisu” toimittajana kirjastonhoitaja Irene Kujala. Julkaisuun koottiin kirjastomaailmaan liittyviä artikkeleita ja puheita henkilöiltä, jotka ovat läheisesti liittyneet kirjaston kehitysvaiheisiin. Juhlajulkaisun elektroninen versio on luettavissa kirjaston www-sivuilla.

Ylikirjastonhoitaja Vesa Kauton ja kirjastonhoitaja Virpi Tervon 1999 keväällä toteuttaman kyselytutkimuksen kirjallisuudenkäytöstä yliopisto-opiskelussa tulokset julkaistaan kirjaston julkaisusarjassa seuraavan toimintavuoden alussa.

Kirjaston omaa julkaisusarjaan suunniteltiin uusi kansi, suunnittelijana arkkitehti Raimo Ahonen. Kirjaston oppaita ja esitteitä päivitettiin ja uusittiin. Kirjastolle suunniteltiin ja tehtiin yleisesite.

Acta-sarjassa julkaistiin vuoden aikana yhteensä 110 väitöskirjaa ja 2 muuta julkaisua. Näistä 77 % julkaistiin myös elektronisessa muodossa. Virtuaalikirjakauppa Granumin kanssa on jatkettu julkaisujen markkinointi- ja myyntisopimusta. Actan toimitusta helpottamaan kirjastossa luotu Jultika-tietokanta otettiin käyttöön.

Kirjastossa jatkettiin elektronisen julkaisumallin kehittämistä yliopiston väitöskirja-aineiston julkaisemiseksi elektronisessa muodossa. Yliopiston julkaisutoimintaa ja kirjaston sekä yliopistopainon yhteistyötä suunnitteleva työryhmä jätti raporttinsa hallitukselle kesäkuussa. Tämän jälkeen yliopiston hallitus pyysi julkaisutoimikuntaa tekemään konkreettisen esityksen yliopiston elektronisesta julkaisutoiminnasta työryhmän raportin pohjalta. Julkaisutoimikunta jätti esityksensä yliopiston hallitukselle joulukuussa 1999. Asian toteutus siirtyi seuraavalle vuodelle.

Kehittämishankkeet

Virtuaalikirjastoprojektia jatkettiin yhdessä eri korkeakoulukirjastojen kanssa. OYK on ylläpiti ja vastasi Virtuaalikirjaston hajautetusta hausta, joka toimi Oulun yliopiston kirjaston palvelinkoneella perustuen

Whois+-protokollaan. OYK myös testannut Z39.50-protokollan käyttömahdollisuuksia ROADS-ympäristössä, jolla Virtuaalikirjaston tietokannat on rakennettu.

Kirjasto osallistui FinELib:n rahoittamaan Kansallisen kirjastoverkon standardiperusta- hankkeeseen (KAKS) yhdessä Helsingin yliopiston kirjaston kanssa. Hankkeessa tehdään sekä kansallisella että Linnea2-verkon tasolla sovellusohjeet Z39.50- ja ISO ILL -standardille. Z39.50 Information Retrieval –ohjelma mahdollistaa tietokantojen yhtenäishaun ja ISO ILL on kaukopalvelun standardi. Tämän lisäksi hanke rakentaa Z39.50- ja ISO ILL –sovelluksia tai niiden kehittämistä helpottavia apuohjelmia. Oulun yliopiston kirjasto jatkoi edelleen myös omaa asiakirjojen ja tekstitietokantojen moninai- ja yhteiskäyttö (Z39.50-) –projektia.

Kirjasto osallistui yliopiston koulutusteknologian sateenvarjo-organisaation Campus Futuruksen strategian laatimiseen. Kirjaston edustajana Campus Futurus – organisaation palveluryhmässä oli ylikirjastonhoitaja Päivi Kytömäki.

Atk-suunnittelija Tapio Ryhänen kirjastosta toimi yliopiston intranet-työryhmän sihteerinä. Työryhmä pohti yliopiston sisäisten toimintojen tehostamista internet-tekniikan avulla ja luovutti ehdotuksensa yliopiston intranetin kehittämiseksi joulukuussa 2000.

MUU TOIMINTA

Helmikuussa 11.-13.2. kirjasto osallistui Oulun yliopiston järjestämille tiedepäiville. Yliopiston pääaulassa sijaitsi kirjaston näyttelyosasto ns. tiedonhakubaari: neljä seisontapöytää mikroineen ja videotykkeineen. Tiedonhakubaarissa esiteltiin mm. kirjaston tiedonhakupalvelut sekä kirjaston kehittämishankkeista Elektra, Z39.50, Elaine, yliopiston tutkimus- ja hankerekisteri ja virtuaalikirjasto. Tiedepäivien tavoitteena oli tehdä tiedettä ja tieteentekoa tutuksi ja tässä kirjaston osasto internet - irkkailu - kirjasto - baari - tieto assosiaatioineen tuntui onnistuvan.

Ylikirjastonhoitaja Vesa Kautto jäi eläkkeelle virastaan kesäkuun lopussa. Kirjastolaiset järjestivät ylikirjastonhoitajalle näyttävät läksiäisjuhlat, jotka pidettiin runsaan ystäväjoukon läsnäollessa Oulun teekkaritalolla 7.5.

Syyskuussa Oulussa vieraili Makedoniasta Skopjen yliopistosta kirjastonhoitaja Liljana Apostolska. Hän tutustui Oulun yliopiston pääkirjaston toimintoihin 13.9.-29.9. vierailen pääkirjaston lisäksi Snellmanian ja VAKA:n kirjastoyksiköissä ja lyhyesti myös muissa Linnanmaan kirjastoyksiköissä.

Lokakuussa 8.-10.10. kirjasto osallistui Turun kirjamesuille, jossa esiteltiin kirjaston www-palveluita sekä markkinoitiin kirjastossa toteutettuja kirjastosovelluksia julkaisutietokanta-Jultikaa, elektronisten lehtien tietokantaa Elainea, kaukopalvelutilausten hallintaohjelmaa Kakea sekä mikrofilmien hallintaohjelmaa.

Oulun yliopiston kirjasto juhli 40-vuotista taivaltaan 8.10.1999 Oulun yliopiston päärakennuksen Saalastinsalissa. Ylikirjastonhoitaja Päivi Kytömäki totesi juhlatervehdyksessään, että suomalaisissa yliopistoissa kirjasto on perinteisesti ollut "itsestäänselvyys", jonka odotetaan toimivan hyvin mahdollisimman pienin ja koko ajan vähenevin resurssein. Toinen ikivanha itsestäänselvyys,

yliopistokirjasto sivistyksellisenä ja henkisenä pääomana, on sen sijaan paljolti unohdettu teknologisen kehityksen, strategioiden laatimisen ja tulosjohtamisen aikakaudella.

Juhlan pääpuhujat yliopistonlehtori Urho Vapaavuori ja tutkimusprofessori Petri Mähönen pohtivat molemmat laajasti yliopisto kirjaston merkitystä eri aikoina. Onnittelunsa kirjastolle esittivät juhlassa myös yliopiston rehtori Lauri Lajunen sekä kasvatustieteiden ylioppilas Irina Hannula. Kirjastoa muistettiin lahjoilla ja kirjastolaiset saivat runsaasti kiitosta tehdystä kirjastotyöstä. Kokoelmiin saatiin mm. arvokas ruotsalainen raamattu vuodelta 1720, jonka kirjastolle lahjoitti sosiaalineuvos Jouko Mäkelä. Päivän pääjuhlassa oli noin 300 osallistujaa, minkä jälkeen pääkirjastossa vietettiin henkilökunnan järjestämä iltajuhla, johon osallistui lähes 200 juhlijaa.

Edellisen toimintavuoden lopussa toimintansa aloittanut ns. kirjastoklubi kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Kirjastoklubin tapaamisissa kirjastolaiset keskustelivat Oulun yliopiston ylioppilaskunnan jäsenten kanssa kirjastopalveluiden kehittämistä. Kirjastoklubilla esiteltiin mm. Campus Futuruksen toimintaa ja loppuvuodesta vapaaehtoiset kirjastoklubilaiset osallistuivat mm. palvelukyselyn suunnittelemiseen.

Pääkirjastossa järjestettiin seuraavat näyttelyt:

Suomen kirjasäätiön ja Suomen kirjakauppaliiton "1000 vuotta 100 kirjaa"- kampanjan päivän kirjan esittely päivittäin (elokuusta vuoden loppuun)

Suuri päivä Pohjois-Suomelle: Laki Oulun yliopistosta 8. päivänä heinäkuuta 1958. Oulun yliopisto 40 v. (28.2.1999 saakka)

Kalevalan 150-vuotisjuhlanäyttely

Mirjam Kinoksen exlibristen näyttely

Yliopiston yhteydessä on kirjasto. Oulun yliopiston 40-vuotisjuhlanäyttely. (8.10.1999 alkaen)

Lisäksi vitriineissä oli esillä piennäyttelyitä mm. seuraavista aiheista:

Carl Henrik Ståhlberg

Snellmanian kirjastossa järjestettiin seuraavat näyttelyt:

Oulun taitelijaseuran taidetta esillä humanistiopiskelijoiden kulttuuriviikon yhteydessä. (25.10.1999 alkaen)

Japanilainen puutarha käsikirjastossa. Arkkitehti Despina Sfakiotaki

Pienoisnäyttely: Mintähden ja sentähden, Hennes Kongl. Höghet prinsessan Lovisas ABC Bok med Bilder, ynnä muuta

Kajaanin opettajankoulutuslaitoksen kirjastossa järjestettiin seuraavat näyttelyt:

Kalevala 150 vuotta

Lapset ja tv

Elämäntyönä lapset: muistelmia ja henkilöhistoriaa

Korkeakoulupedagogiikkaa: opiskelutekniikkaa ja tieteellistä ajattelua

Joulu

Puheenjohtaja

Ylikirjastonhoitaja Päivi Kytömäki (4.6.1999 alkaen)
Erikoissuunnittelija, ylikirjastonhoitaja Vesa Kautto (28.4.1999 saakka)

Johtavat kirjastonhoitajat

Kirjastonhoitaja Anna-Liisa Erikkilä (KOKL)
Kirjastonhoitaja Margit Heikkala (LTK)
Kirjastonhoitaja Marja-Leena Heikkilä-Kuutti (Hutk ja KTK)
Kirjastonhoitaja Aila Huovinen (Pääkirjaston kokoelmaosasto)
Kirjastonhoitaja Seppo Krekelä (Pääkirjaston luettelointiosasto)
Kirjastonhoitaja Irene Kujala (Pääkirjaston hallinto-osasto)
Kirjastonhoitaja Reino Lipponen (TTK)
Kirjastonhoitaja Esa Soini (LuTK)
Kirjastonhoitaja Eila Tapio (Pääkirjaston palveluosasto)

Yhteistoimintaneuvosto (13.9.1999 saakka)

Kirjastonhoitaja Riitta Eriksson (Pääkirjasto)
Kirjastonhoitaja Helena Heikura (Kemian kirjasto)
Informaatikko Riitta Hoppania (Pääkirjasto)
Kirjastosihteeri Eeva Joutsenoja (Snellmanian kirjasto)
Kirjastosihteeri Ilkka Karjalainen (Pääkirjasto)
Kirjastosihteeri Eila Keränen (Rakentamistekniikan osaston kirjasto)
Kirjastosihteeri Tuulikki Korhonen (Lääketieteellisen tiedekunnan kirjasto)
Kirjastonhoitaja Inkeri Mannermaa (Snellmanian kirjasto)
Kirjastonhoitaja Raili Toivio (Pääkirjasto)

Kirjaston johtoryhmä (1.11.1999 alkaen)*Puheenjohtaja*

Ylikirjastonhoitaja Päivi Kytömäki

Jäsenet

Apulaisjohtaja Irene Kujala
Asiakaspalvelujen edustaja Teija Jokiharju-Keso
Kokoelmapalvelujen edustaja Pekka Ahtiainen
Sisäisten palvelujen edustaja Tuulikki Korhonen
Tiedekuntakirjastojen edustaja Margit Heikkala
Pääkirjaston osastojen edustaja Eila Tapio

Tietohallinnon johtoryhmä 31.12.1999 asti.

Puheenjohtaja

Vararehtori, professori Irma Sorvali

Jäsenet

Apulaisjohtaja	Seppo Collan (Täydennyskoulutuskeskus)
Professori	Olavi K. Fält (HuTK)
Hallintojohtaja	Pekka Heikkinen (28.2.1999 saakka) Hannu Pietilä (1.3.1999 alkaen) (Hallintopalvelut)
Tekn.yo	Kimmo Kansanen
Erikoissuunnittelija	Vesa Kautto (25.4.1999 saakka)
Erikoistutkija	Riitta Keiski (TTK)
Tietohallintopäällikkö	Pentti Korhonen (Hallintopalvelut)
Professori	Kari Kuutti (31.7.1999 saakka) Juhani Iivari (1.8.1999 alkaen) (LuTK)
Ylikirjastonhoitaja	Päivi Kytömäki (Oulun yliopiston kirjasto 26.4.1999 alkaen)
Professori	Kauko Leiviskä (TTK)
Lehtori	Pentti Nieminen (LTK)
Projektitutkija	Jyrki Pulkkinen (KTK)
Professori	Juhani Suortti (KOKL)

Henkilöstön edustajat

Informaatikko	Riitta Hoppania (Oulun yliopiston kirjasto)
Kirjastosihtööri	Ilkka Karjalainen (Oulun yliopiston kirjasto)

Opiskelijajäsen

Fil. yo	Maarit Rauhala (Oulun yliopiston ylioppilaskunta)
---------	---

Esittelijät

Tietohallintopäällikkö	Pentti Korhonen
Ylikirjastonhoitaja	Päivi Kytömäki
Erikoissuunnittelija	Vesa Kautto (25.4.1999 saakka)

CSC-Tieteellinen laskenta Oy:n tutkimuksen ja opetuksen tietotekniikan asiantuntijaryhmä, ylikirjastonhoitaja Päivi Kytömäki

Kansallinen elektroninen kirjasto/ FinELib

- luonnontieteiden ja maatalous-metsätieteiden työryhmä, kirjastonhoitaja Helena Heikura
- terveystieteiden työryhmä, kirjastonhoitaja Margit Heikkala

Kansallisen elektronisen kirjaston/FinELib:n ohjausryhmä, ylikirjastonhoitaja Päivi Kytömäki (pj)

Linnea2-kirjastojärjestelmän yhteyshenkilöt OYK:ssa

- hankinnan yhteyshenkilö, kirjastonhoitaja Virpi Tervo
- kaukopalvelutyöryhmän jäsen, kirjastoamanuessi Juhani Räisänen
- kausijulkaisujen saapumisvalvonnan yhteyshenkilö, kirjastoamanuessi Leena Ruostesaari
- lainauksen yhdyshenkilö, kirjastonhoitaja Marja-Leena Heikkilä-Kuutti
- luetteloinnin yhteyshenkilö, kirjastoamanuessi Timo Mäntyvaara
- OPAC-yhdyshenkilö, kirjastonhoitaja Riitta Juutistenaho

Lääketieteellisen tiedekunnan kirjastovaliokunta

- kirjastonhoitaja Margit Heikkala (sihteeri)
- informaattikko Raija Heino

Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Kaupan ja hallinnon yksikön kirjasto- ja tietopalvelualan koulutusohjelman ohjausryhmä

- kirjastonhoitaja Eila Tapio
- kirjastonhoitaja Marja-Leena Heikkilä-Kuutti

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin julkaisuja -sarjan toimituskunta, kirjastonhoitaja Margit Heikkala

Suomen tieteellinen kirjastoseura

- hallitus, kirjastoamanuessi Minna Abrahamsson
- kaukopalvelutyöryhmä, kirjastoamanuessi Juhani Räisänen
- kausijulkaisuosasto, kirjastosihteeri Tuulikki Korhonen

Virtuaalikirjaston kehittämisryhmä

- informaattikko Riitta Hoppania
- informaattikko Tapani Kemppainen

VTLS-OPAC-työryhmä, kirjastonhoitaja Riitta Juutistenaho

VTLS-kausijulkaisutyöryhmä, kirjastoamanuessi Leena Ruostesaari

VTLS-käyttäjäryhmä, pääsuunnittelija Raimo Körkkö

VTLS-lainaustyöryhmä, kirjastonhoitaja Marja-Leena Heikkilä-Kuutti

VTLS-laite- ja ohjelmakehitystyöryhmä, pääsuunnittelija Raimo Körkkö

VTLS-luettelointityöryhmä, kirjastoamanuessi Kaija Kamaja

VTT Tietopalvelun yhteistyöryhmä, ylikirjastonhoitaja Päivi Kytömäki

Oulun yliopiston julkaisutoimikunta

- kirjastonhoitaja Irene Kujala (varajäsen ylikirjastonhoitaja Päivi Kytömäki)
- julkaisutoimittaja Leena Rautio (sihteeri)

Oulun yliopiston WWW-johtoryhmä, kirjastonhoitaja Reino Lipponen

Oulun yliopiston intranet-työryhmä, atk-suunnittelija Tapio Ryhänen

